

ЕУРОСТАНДАРД
Банка

Јавно достапен документ

**ИНТЕГРИРАНО УПРАВУВАЊЕ
СО РИЗИЦИ ВО
ЕУРОСТАНДАРД БАНКА АД СКОПЈЕ**

Скопје, ноември 2011

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД.....	3
2. КРЕДИТЕН РИЗИК	4
3. ЛИКВИДНОСЕН РИЗИК.....	5
4. ВАЛУТЕН РИЗИК.....	6
5. РИЗИК ОД ПРОМЕНА НА КАМАТНИТЕ СТАПКИ ВО ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИТЕ АКТИВНОСТИ.....	6
6. ОПЕРАТИВЕН РИЗИК.....	7
7. СТРАТЕГИСКИ РИЗИК	7
8. ПРАВЕН РИЗИК.....	7
9. РЕПУТАЦИСКИ РИЗИК.....	8
10. СТРЕС-ТЕСТИРАЊЕ.....	8

1. Вовед

Банката има воспоставено интегриран систем за управување со сите материјални и нематеријални ризици на кои е изложена и кој е соодветен на природата, големината и сложеноста на финансиските активности коишто ги врши.

Банката во своето работење е изложена на следните видови ризици:

- ◆ кредитен ризик, вклучувајќи го и ризикот на земјата;
- ◆ ликвидносен ризик;
- ◆ валутен ризик;
- ◆ ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности;
- ◆ ризик од концентрација на изложеноста на банката;
- ◆ оперативен ризик;
- ◆ стратемиски ризик;
- ◆ правен ризик;
- ◆ репутациски ризик.

Врз основа на Стратегијата за преземање и управување со ризици, Банката воспостави посебни политики и процедури за преземање и управување со сите ризици на кои е изложена во своето работење.

Банката има воспоставено политики за преземање и управување со ризиците кои ќе содржат:

- ◆ оценка на капацитетот на Банката за преземање одделни ризици, како и за оценка на нејзиниот профил на ризичност,
- ◆ организациска поставеност на функцијата за управување со ризиците,
- ◆ основни елементи на управувањето со ризиците,
- ◆ прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ризиците,
- ◆ внатрешната контрола и основни елементи на процесот на интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот на банката.

Исто така Банката согласно политиките за преземање и управување со ризиците воспостави процедури за преземање, мерење или оценка, следење, контрола или намалување на ризиците кои треба:

- ◆ да овозможат навремено и сеопфатно идентификување на ризиците (мапирање на ризиците) со кои се соочува Банката;
- ◆ да се засноваат врз квантитативни и/или квалитативни оценки за мерливите и немерливите ризици;
- ◆ да вклучуваат правила, начини и постапки за намалување, диверзификација, трансфер и избегнување на ризиците, кои се идентификувани, мерени и оценети од страна на банката;
- ◆ да се дефинираат фреквенцијата и методите за следење на ризиците.

Банката има воспоставено организациона структура, со јасно дефинирани надлежности и одговорности при преземањето и управувањето со ризиците, која одоговара на големината, видот и сложеноста на Банката и на финансиските активности кои ги врши.

Организацијата на системот за управување со ризиците се воспоставува на следните хиерархиски нивоа:

- **стратешко ниво** - функцијата на управување со ризиците се остварува од страна на членовите на Надзорниот одбор и Управниот одбор;
- **макрониво** - функцијата на управување со ризиците на ниво на деловна единица или деловна линија и се извршува од страна на другите лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција и/или од посебниот организациски дел надлежен за следење на управувањето со сите или со одделни ризици и се одвива на ниво на Одбор за управување со ризици;
- **микрониво** - активностите поврзани со управувањето со ризиците се извршуваат од страна на лицата кои во секојдневното работење преземаат ризици, согласно со процедурите за работа и системите за внатрешна контрола, и се одвива на ниво на центар за управување со ризици и на ниво на деловни единици - сектори.

2. Кредитен ризик

Кредитниот ризик е ризик од финансиска загуба на Банката доколку клиентот или договорната странка од финансиски инструмент не успее да ги исполни своите договорни обврски и главно произлегува од дадените кредити и аванси на клиенти и други банки, издадени гаранции и акредитиви и вложувања во хартии од вредност. Со цел управување со ризик Банката ги зема предвид и ги разгледува збирно сите елементи од изложеноста на кредитен ризик (како индивидуален ризик на неисполнување на обврските на должникот, ризик на земја и ризик на одделен сектор).

Банката дефинира прифатливи кредитни изложености со што се очекува:

- ◆ дисперзија на кредитниот ризик,
- ◆ зголемување на обемот на кредитното портфолио,
- ◆ подобрување на квалитетот на портфолиото,
- ◆ зголемување на профитабилноста на банката.

Банката ги управува, ограничува и контролира концентрациите на кредитниот ризик во моментот на нивно идентификување - особено во однос на поединечни договорни страни или групи, како и во однос на индустриски сектори и земји.

Изложеноста на кредитен ризик исто така се управува преку редовна анализа на способноста на позајмувачите да ги исполнат своите обврски по основ на каматата и главнината, како и преку измена на овие кредитни лимити доколку е тоа возможно. Од клиентите ќе се бара да обезбедат прифатливо обезбедување за поддршка на нивните кредитни задолжувања, во согласност со важечките критериуми на Банката.

Банката врши класификација на секоја активна билансна и вонбилансна ставка според степенот на кредитен ризик на кој е изложена таа ставка на начин и според критериуми предвидени во Одлуката на НБРМ за управување со кредитен ризик .

По извршената класификација на изложеноста на кредитен ризик на поединечна основа, Банката врши исправка на вредноста на активните билансни и вонбилансни побарувања преку утврдување на сегашна вредност на идните парични текови кои ќе настанат врз основа на тие побарувања.

Износот на исправката на вредност за активните билансни побарувања на поединечна основа се утврдува како разлика помеѓу сметководствената вредност на билансите побарувања и нивната сегашна вредност (процент надоместлив износ). Сегашната вредност на активните билансни побарувања се добива со дисконтирање на очекуваните идни парични текови по тие побарувања со употреба на ефективна каматна стапка утврдена врз основа на договорот.

3. Ликвидносен ризик

Ликвидносен ризик е ризикот банката да не може да обезбеди доволно средства за измирување на своите краткорочни обврски во моментот на нивно достасување, или потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци.

Под управување со ликвидносен ризик се подразбира управување со активата и пасивата на начин што ќе овозможи навремено и редовно плаќање на обврските, во нормални или во вонредни услови на работење на банката.

За следење на нивото на ликвидност и на изложеност на ликвидносен ризик, Банката пресметува ликвидносни показатели и ги дефинира соодветните граници во кои истите можат да се движат. Лимитите кај ликвидносни индикатори во

Банката се одредени врз основа на досегашните искуства од работењето и очекуваните движења.

За управување со ликвидносниот ризик во вонредни услови во Банката постои План за управување со ликвидносниот ризик во вонредни услови.

4. Валутен ризик

Валутниот ризик е ризик од загуба заради промена на меѓувалутарните курсеви и/или промена на вредноста на денорот во однос на вредноста на другите странски валути.

Банката е изложена на девизен ризик преку трансакциите во странска валута. Флукуацијата на девизните курсеви има влијание врз финансискиот резултат и паричниот тек на Банката.

Банката ги почитува сите законски и интерни пропишани лимити за следење на валутниот ризик.

5. Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности

Банката е изложена на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности кој преставува ризик од загуба којашто произлегува од неповолните промени на каматните стапки, а коишто влијаат на позициите во портфолиото на банкарските активности на Банката.

При оцена на изложеноста на ризик од промена на каматните стапки, Банката ги има во предвид сите позиции од портфолиото на банкарските активности коишто се чувствителни на промените на каматните стапки, поради што можат да влијаат врз добивката и сопствените средства на банката.

Банката постојано ги следи движењата на каматните стапки, како на домашниот така и на странскиот пазар и ја прилагодува висината на каматните стапки согласно на тие движења.

Со користење на пондери, Банката ја утврдува промената на економската вредност на портфолиото на банкарските активности по одделни значајни валути или збирно, за сите останати валути. Збирот на пондерираните нето долго или кратки позиции по одделни значајни валути или збирно за сите останати валути, ја преставува вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности.

Вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, се изразува во апсолутен износ и ја прикажува промената на економската вредност на ова портфолио, како резултат на промената на каматните стапки со користење на стандардниот каматен шок.

Банката го утврдува односот на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности (промена на екомската вредност на ова портфолио) и износот на сопствените средства на Банката.

6. Оперативен ризик

Оперативен ризик е ризик од загуба поради несоодветни или слаби интерни процеси, несоодветни лица или слаби системи во Банката и надворешни настани.

Оперативниот ризик се разликува од останатите банкарски ризици бидејќи не се превзема директно, но е присутен во вообичаениот тек на извршување на активностите, што влијае на процесот на управување со тој ризик. Изворите на оперативен ризик се бројни и присутни на сите нивоа на одлучување и извршување, во деловните процеси, кај секој извршител и во секој сегмент на деловните трансакции и операции.

Банката го утврдува и проценува инхерентниот оперативен ризик поврзан со сите значајни производи, активности, процеси и системи како и оперативниот ризик поврзан со воведување на нови производи, процеси и системи и нови активности.

Изворите на оперативен ризик се бројни и присутни на сите нивоа на одлучување и извршување, во деловните процеси, кај секој извршител и во секој сегмент на деловните трансакции и операции.

7. Стратегиски ризик

Стратегискиот ризик е тековниот или потенцијалниот ризик по добивката и капиталот кој произлегува од неповолни деловни одлуки, несоодветно спроведување на одлуки, или недостаток од реакција кон промените во деловната средина.

Стратегискиот ризик произлегува од усогласеноста на стартешките цели на Банката, развиените деловни стратегии и човечките ресурси вработени во постигнување на стартешките цели како и квалитетот на нивното спроведување. Утврдувањето и мерењето на стратегискиот ризик се вршат преку стратегиско планирање, подготвителни процеси за стратегискиот план и реалноста од остварување на стратегискиот план. И стратегискиот и деловниот план треба да се во согласност со деловниот опфат, комплексноста, надворешните и внатрешните фактори на Банката.

8. Правен ризик

Правен ризик е тековен или иден ризик врз добивката и сопствените средства на Банката, предизвикан од прекршување или непочитување на законските и подзаконските прописи, договори, пропишани практики, етички стандарди или како

последица на погрешно толкување на прописите, правилата, договорите и други правни документи.

Банката е изложена на правен ризик при воспоставување на деловни односи со голем број на акционери, клиенти, засегнати страни, преговарачи, посредници, како и регулаторните и даночните институции, локалната самоуправа итн.

Правниот ризик произлегува од неопходноста Банката да ги управува банкарските процеси во согласност со бизнис и договорните правни принципи. Кога Банката не ги испочитувала законските барања, тогаш е соочена со последици од типот на необезбедени и рушливи договори, неповолни последици, парнични постапки, казни, исплата на штети, репутациски удар, намалување на растечкиот потенцијал на Банката.

Правниот ризик може да доведе до намалување на репутацијата на Банката, која се појавува од неповолниот однос и перцепција на Банката од страна на клиентите, засегнати страни, акционери, регулатори итн. Тоа влијае на способноста Банката да воспостави нови деловни односи, нови продукти или опслужување и сервисирање на постојните релации. Овој ризик може да предизвика Банката да се соочи со административни, граѓански и кривични одговорности и обврски, финансиски загуби или намалување на клиентската база.

9. Репутациски ризик

Репутацискиот ризик е тековниот или иден ризик врз добивката или сопствените средства на Банката кој произлегува од неповолните согледувања на клиентите, доверителите, акционерите, инвеститорите и регулаторите за работењето на Банката.

Банката воспоставува и применува строги процедури за заштита на тајноста на податоците за своите клиенти, во согласност со Законот за Банки и други прописи со кој се регулира тајноста на податоците, процедури за заштита на злоупотреби од страна на вработените, како и спречување на активностите на перење пари и финансирање на тероризам, прекршување на забраните или превземање други активности кои значат непочитување на регулативата или имаат за цел да нанесат штета на трети лица и процедури за постапување по поплаките од страна на клиентите и обезбедува нивна соодветна примена.

10. Стрес-тестирање

Банката најмалку два пати годишно врши стрес-тестирање, заради оценка на потенцијалното влијание на еден или повеќе внатрешни или надворешни фактори на ризик врз вредноста на средствата и обврските на Банката, односно нивото на сопствени средства и адекватноста на капиталот.

Стрес-тестирањето одговара на големината, видот и сложеноста на Банката и на финансиските активности кои ги врши и да се однесува на сите материјални ризици на кои е изложена Банката, вклучувајќи ја и евентуалното меѓусебно влијание меѓу одделните ризици.